

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2023 m. birželio 30 d.
(OR. en)

11143/23

ECOFIN 668
UEM 202
SOC 494
EMPL 345
COMPET 689
ENV 768
EDUC 281
RECH 313
ENER 404
JAI 914
GENDER 145
ANTIDISCRIM 139
JEUN 183
SAN 420

PRANEŠIMAS

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato

kam: Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai

Ankstesnio

dokumento Nr.: 9838/1/23 REV 1

Komisijos dok. Nr.: COM(2023) 613 final

Dalykas: TARYBOS REKOMENDACIJA dėl Kipro 2023 m. nacionalinės reformų
programos su Tarybos nuomone dėl 2023 m. Kipro stabilumo programos

Delegacijoms pridedamas pirmiau nurodytas Komisijos rekomendacija (COM(2023) 613 final)
grindžiamas Tarybos rekomendacijos projektas, kurį apsvarstė Taryba ir Europos Vadovų Taryba.

TARYBOS REKOMENDACIJA

... m. ... d.

dėl Kipro 2023 m. nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2023 m. Kipro stabilumo programos

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo¹, ypač į jo 5 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo², ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

¹ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.

² OL L 306, 2011 11 23, p. 25.

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) 2021 m. vasario 19 d. įsigaliojo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241³, kuriuo nustatyta Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (toliau – Priemonė). Pagal Priemonę valstybėms narėms teikiama finansinė parama reformoms ir investicijoms įgyvendinti, t. y. Sąjungos finansuojama fiskalinė paskata. Pagal Europos semestro prioritetus Priemonė prisidedama prie ekonomikos bei įtraukaus atsigavimo ir tvarių bei augimą skatinančių reformų ir investicijų įgyvendinimo, visų pirma reformomis ir investicijomis siekiant skatinti žaliąją ir skaitmeninę pertvarką ir didinti valstybių narių ekonomikos atsparumą. Ja taip pat padedama stiprinti viešųjų finansų būklę ir skatinti augimą ir darbo vietų kūrimą vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu, gerinti teritorinę sanglaudą Sąjungoje ir remti tolesnį Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimą. 2022 m. birželio 30 d., laikantis Reglamento (ES) 2021/241 11 straipsnio 2 dalies, atnaujintas pagal Priemonę kiekvienai valstybei narei skiriamas didžiausias finansinis įnašas;

³ 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 17).

- (2) 2022 m. lapkričio 22 d. Komisija priėmė 2023 m. metinę tvaraus augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2023 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. 2023 m. kovo 23 d. Europos Vadovų Taryba pritarė 2023 m. metinėje tvaraus augimo apžvalgoje išdėstytiems prioritetams, grindžiamiems keturiais konkurencingo tvarumo aspektais. 2022 m. lapkričio 22 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 taip pat priėmė 2023 m. įspėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Kipras nurodytas kaip viena iš valstybių narių, kuriose gali būti susidaręs disbalansas arba gali kilti jo susidarymo rizika. Reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Tą pačią dieną Komisija priėmė nuomonę dėl Kipro 2023 m. biudžeto plano projekto. Komisija taip pat priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos ir pasiūlymą dėl 2023 m. bendros užimtumo ataskaitos, kurioje analizuojamas užimtumo politikos gairių ir Europos socialinių teisių ramsčio principų įgyvendinimas. 2023 m. gegužės 16 d. Taryba priėmė Rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos⁴ (toliau – 2023 m. Rekomendacija dėl euro zonos) ir 2023 m. kovo 13 d. – bendrą užimtumo ataskaitą;
- (3) nors Sąjungos šalių ekonomika demonstruoja didelį atsparumą, geopolitinės aplinkybės ir toliau daro neigiamą poveikį. Kadangi Sąjunga tvirtai remia Ukrainą, Sąjungos ekonominės ir socialinės politikos darbotvarkėje daugiausia dėmesio skiriama neigiamo sukretimų energetikos srityje poveikio tiek pažeidžiamiems namų ūkiams, tiek įmonėms mažinimui trumpuoju laikotarpiu ir tolesnėms pastangoms įgyvendinti žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas, remti tvarų ir integracinį augimą, apsaugoti makroekonominį stabilumą ir didinti atsparumą vidutinės trukmės laikotarpiu. Joje taip pat daug dėmesio skiriama Sąjungos konkurencingumo ir našumo didinimui;

⁴ 2023 m. gegužės 16 d. Tarybos rekomendacija dėl euro zonos ekonominės politikos (OL C 180, 2023 5 23, p. 1).

- (4) 2023 m. vasario 1 d. Komisija paskelbė komunikatą „*Žaliojo kurso pramonės planas poveikio klimatui neutralizavimo amžiui*“ (toliau – Žaliojo kurso pramonės planas). Žaliojo kurso pramonės planu siekiama didinti neutralaus poveikio klimatui Sąjungos pramonės konkurencingumą ir remti greitą perėjimą prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos. Planas papildo pagal Europos žaliąjį kursą ir planą „REPowerEU“ dedamas pastangas. Juo taip pat siekiama sukurti palankesnę aplinką, kurioje būtų plėtojami Sąjungos poveikio klimatui neutralizavimo technologijų ir produktų gamybos pajėgumai, kurių reikia Sąjungos plataus užmojo klimato srities tikslams pasiekti, taip pat užtikrinti prieigą prie atitinkamų svarbiausiųjų žaliavų, be kita ko, įvairinant tiekimo šaltinius, tinkamai naudojant geologinius išteklius valstybėse narėse ir maksimaliai didinant žaliavų perdirbimą. Žaliojo kurso pramonės planas grindžiamas keturiais ramsčiais: nuspėjama ir supaprastinta reglamentavimo aplinka, galimybėmis sparčiau gauti finansavimą, įgūdžių stiprinimu ir atvira prekyba siekiant atsparių tiekimo grandinių. 2023 m. kovo 16 d. Komisija taip pat paskelbė komunikatą „Ilgalaikis ES konkurencingumas. Perspektyvos po 2030 m.“, kuriame dėmesys sutelktas į devynis vienas kitą stiprinančius veiksnius ir tikslą sukurti augimą skatinančią reglamentavimo sistemą. Jame nustatyti politikos prioritetai, kuriais, siekiant ilgalaikio Sąjungos ir jos valstybių narių konkurencingumo, skatinama aktyviai vykdyti struktūrinius patobulinimus, tinkamai orientuotas investicijas ir reglamentavimo priemones. Toliau pateikiamos rekomendacijos padeda šiuos prioritetus įgyvendinti;
- (5) 2023 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras toliau evoliucionuoja atsižvelgiant į Priemonės įgyvendinimą. Kad būtų įgyvendinti Europos semestro politikos prioritetai, vis dar itin svarbu visiškai įgyvendinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, nes jais atsižvelgiama į visas atitinkamas pastaraisiais metais konkrečioms šalims pateiktas rekomendacijas arba didelę jų dalį. 2019, 2020 ir 2022 m. konkrečioms šalims skirtos rekomendacijos tebėra tiek pat aktualios ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planams, kurie peržiūrėti, atnaujinti arba iš dalies pakeisti pagal Reglamento (ES) 2021/241 14, 18 ir 21 straipsnius;

- (6) 2023 m. vasario 27 d. priimtu Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2023/435⁵ (toliau – „REPowerEU“ reglamentas) siekiama greitai laipsniškai panaikinti Sąjungos priklausomybę nuo Rusijos iškastinio kuro importo. Taip bus prisidėta prie Sąjungos energetinio saugumo ir jos energijos šaltinių įvairinimo, kartu didinant atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimą, energijos kaupimo pajėgumus ir energijos vartojimo efektyvumą. „REPowerEU“ reglamentu valstybėms narėms suteikiama galimybė į nacionalinius ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus įtraukti naują skyrių „REPowerEU“, kad būtų galima finansuoti pagrindines reformas ir investicijas, kurios padės pasiekti „REPowerEU“ tikslus. Tos reformos ir investicijos taip pat padės didinti neutralaus poveikio klimatui Sąjungos pramonės konkurencingumą, kaip nurodyta Žaliojo kurso pramonės plane, ir atsižvelgti į 2022 m. ir, kai taikytina, 2023 m. konkrečioms valstybėms narėms pateiktas su energetika susijusias rekomendacijas. „REPowerEU“ reglamentu nustatoma naujos kategorijos negražintina finansinė parama, kurią valstybės narės gali gauti, kad galėtų finansuoti naujas su energetika susijusias reformas ir investicijas, numatytas jų ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose;

⁵ 2023 m. vasario 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/435, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2021/241, kiek tai susiję su skyriais „REPowerEU“ ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose, ir iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1303/2013, (ES) 2021/1060 bei (ES) 2021/1755 ir Direktyva 2003/87/EB (OL L 63, 2023 2 28, p. 1).

- (7) 2023 m. kovo 8 d. Komisija priėmė komunikatą, kuriame pateikė 2024 m. fiskalinės politikos gaires (toliau – 2023 m. kovo 8 d. komunikatas). Juo siekiama padėti valstybėms narėms parengti stabilumo ir konvergencijos programas ir taip sustiprinti politikos koordinavimą. Komisija priminė, kad Stabilumo ir augimo pakte nustatytos bendrosios nukrypti leidžiančios išlygos taikymas baigsis 2023 m. pabaigoje. Ji paragino 2023–2024 m. vykdyti fiskalinę politiką, kuria užtikrinamas vidutinės trukmės skolos tvarumas ir tvariai didinamas potencialus augimas, ir paragino valstybes nares savo 2023 m. stabilumo ir konvergencijos programose nustatyti, kaip jų fiskaliniais planais bus užtikrinta, kad vidutinės trukmės laikotarpiu būtų laikomasi Sutartyje nustatytos 3 % bendrojo vidaus produkto (BVP) pamatinės vertės ir kad skola būtų patikimai bei nuolat mažinama arba išliktų apdiraus lygio. Komisija taip pat paragino valstybes nares laipsniškai nutraukti nacionalines fiskalines priemones, nustatytas siekiant apsaugoti namų ūkius ir įmones nuo energijos kainų sukkelto sukrėtimo, pradedant nuo mažiausiai tikslingų priemonių. Ji nurodė, kad jei dėl atsinaujinusio su energijos kainomis susijusio spaudimo reikėtų pratęsti paramos priemonių taikymą, valstybės narės tokias priemones turėtų tikslingiau taikyti pažeidžiamiesiems namų ūkiams ir įmonėms. Komisija pareiškė, kad fiskalinės rekomendacijos bus kiekybiškai įvertintos ir diferencijuotos. Be to, kaip pasiūlyta 2022 m. lapkričio 9 d. jos komunikate dėl ES ekonomikos valdymo sistemos reformos gairių, fiskalinės rekomendacijos bus suformuluotos remiantis grynosiomis pirminėmis išlaidomis. Ji rekomendavo, kad visos valstybės narės ir toliau išsaugotų nacionalinėmis lėšomis finansuojamas investicijas ir užtikrintų veiksmingą Priemonės ir kitų Sąjungos fondų lėšų panaudojimą, ypač atsižvelgdamos į žaliosios bei skaitmeninės pertvarkų ir atsparumo didinimo tikslus. Komisija nurodė, kad, laikydamasi esamų teisinių nuostatų ir remdamasi 2023 m. galutiniais duomenimis, 2024 m. pavasarį ji Tarybai pasiūlys pradėti deficito kriterijumi grindžiamas perviršinio deficito procedūras;

- (8) 2023 m. balandžio 26 d. Komisija pristatė pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų, kuriais įgyvendinama visapusiška Sąjungos ekonomikos valdymo taisyklių reforma. Pagrindinis pasiūlymų tikslas – stiprinti valstybės skolos tvarumą ir skatinti tvarų bei integracinį ekonomikos augimą visose valstybėse narėse įgyvendinant reformas ir investuojant. Savo pasiūlymais Komisija siekia didinti nacionalinę atsakomybę, supaprastinti sistemą ir labiau orientuotis į vidutinės trukmės laikotarpį, kartu užtikrinant veiksmingą ir darnesnę vykdymo užtikrinimą. Kaip teigiama 2023 m. kovo 14 d. Tarybos išvadose dėl ES ekonomikos valdymo sistemos reformos gairių, tikslas – teisėkūros darbą užbaigti 2023 m.;
- (9) 2021 m. gegužės 17 d. pagal Reglamento (ES) 2021/241 18 straipsnio 1 dalį Kipras Komisijai pateikė nacionalinį ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnį Komisija, vadovaudamasi to reglamento V priede išdėstytomis vertinimo gairėmis, įvertino ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano aktualumą, efektyvumą, veiksmingumą ir darną. 2021 m. liepos 28 d. Taryba priėmė Įgyvendinimo sprendimą dėl Kipro ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo⁶. Paramos dalių išmokėjimas priklauso nuo pagal Reglamento (ES) 2021/241 24 straipsnio 5 dalį Komisijos priimamo sprendimo, kad Kipras patenkinamai pasiekė Tarybos įgyvendinimo sprendime nustatytas atitinkamas tarpines ir siektinas reikšmes. Kad būtų laikoma, jog tarpinės ir siektinos reikšmės pasiektos patenkinamai, ankstesniosios turi likti nepanaikintos;

⁶ Dok. ST 10686/2021; ST 10686/2021 ADD 1.

- (10) 2023 m. gegužės 9 d. Kipras pateikė 2023 m. nacionalinę reformų programą, o 2023 m. gegužės 2 d. pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 4 straipsnio 1 dalį – 2023 m. stabilumo programą. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos kartu. Pagal Reglamento (ES) 2021/241 27 straipsnį 2023 m. nacionalinė reformų programa taip pat atspindi Kipro du kartus per metus teikiamas pažangos, padarytos įgyvendinant ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, ataskaitas;
- (11) 2023 m. gegužės 24 d. Komisija paskelbė 2023 m. Kipro ataskaitą. Joje įvertinta pažanga, Kipro padaryta įgyvendinant atitinkamas 2019–2022 m. Tarybos priimtas jam skirtas rekomendacijas, ir apžvelgta, kaip Kipras įgyvendina ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Remiantis ta analize, šalies ataskaitoje nurodytos spragos, palyginti su tais uždaviniais, kurie ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane sprendžiami tik iš dalies arba nesprendžiami, taip pat nauji ir kylantys uždaviniai. Be to, joje įvertinta pažanga, Kipro padaryta įgyvendinant Europos socialinių teisių ramstį ir siekiant Sąjungos pagrindinių tikslų užimtumo, įgūdžių ir skurdo mažinimo srityse, taip pat Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslų;

(12) pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 5 straipsnį Komisija atliko nuodugnią Kipro apžvalgą ir 2023 m. gegužės 24 d. paskelbė jos rezultatus. Komisija padarė išvadą, kad Kipre yra susidaręs makroekonominis disbalansas. Visų pirma su privačiojo sektoriaus, valdžios sektoriaus ir išorės skola susijęs pažeidžiamumas apskritai sumažėjo, tačiau tebekelia susirūpinimą. Pirmiausia labai sumažėjo didelės skolos, įskaitant neveiksnius paskolas, ir tikimasi, kad tai tęsis, bet einamosios sąskaitos deficitas tebėra problema. Privačiojo sektoriaus skola mažėjo nuo 2015 m., išskyrus 2020 m. per COVID-19 krizę, ir numatoma, kad ji toliau mažės 2023 ir 2024 m. dėl nominaliojo BVP augimo. Vis dėlto didesnės palūkanų normos gali daryti spaudimą skolos tvarkymui, nes vyrauja kintamųjų palūkanų normų paskolos. Susikaupusioms privačiojo sektoriaus ir išorės skoloms daro poveikį Kipre veikiančios specialiosios paskirties įmonės – tai padidina skolų lygį, tačiau kelia nedidelę riziką ekonomikai. Bankų turimos neveiksnius paskolos pastaraisiais metais labai sumažėjo dėl neveiksnių paskolų pardavimo, nurašymo, grynųjų pinigų grąžinimo, skolos sąlygų pataisų ir skolos pakeitimo turtu sandorių. Valdžios sektoriaus skola nuolat mažėjo; ji sumažėjo iki žemesnio nei prieš pandemiją buvusio lygio ir numatoma, kad 2023 ir 2024 m. toliau mažės. Nepaisant to, kad turizmas atsigauja, didelis einamosios sąskaitos deficitas 2022 m. padidėjo dėl didelės vidaus paklausos ir aukštų energijos kainų; numatoma, kad 2023 ir 2024 m. jis šiek tiek sumažės, tačiau išliks didelis. Politinis atsakas buvo palankus. Tikimasi, kad kelios į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įtrauktos priemonės padės įvairinti ekonomiką, remti eksporto augimą ir sumažinti pernelyg didelę priklausomybę nuo naftos importo. Įgyvendinant ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, 2022 m. viduryje buvo priimtas teisės aktų, kuriais iš dalies keičiami įstatymai dėl kreditų pirkimo įmonių ir kredito administratorių, rinkinys, kuriuo gerinama jų darbo aplinka ir remiamas neveiksnių paskolų mažinimas. Kelis kartus pratęsus laikotarpį, š. m. vasario mėn. baigėsi teisės naudotis turtu atėmimo laikinasis sustabdymas: veiksminga teisės naudotis turtu atėmimo sistema yra labai svarbi siekiant paskatinti skolininkus dalyvauti restruktūrizuojant paskolas, toliau mažinti neveiksnius paskolas ekonomikoje, padėti mažinti privačiojo sektoriaus įsiskolinimą ir stiprinti mokėjimų drausmę;

- (13) remiantis Eurostato patvirtintais duomenimis, Kipro valdžios sektoriaus balansas pagerėjo nuo 2,0 % BVP deficito 2021 m. iki 2,1 % pertekliaus 2022 m., o valdžios sektoriaus skola sumažėjo nuo 101,2 % BVP 2021 m. pabaigoje iki 86,5 % 2022 m. pabaigoje;
- (14) valdžios sektoriaus balansui poveikį padarė fiskalinės politikos priemonės, priimtos siekiant sušvelninti ekonominį ir socialinį energijos kainų kilimo poveikį. 2022 m. tokios pajamas mažinančios fiskalinės politikos priemonės apėmė visiems vartotojams taikomo akcizo kuro produktams (benzinui ir dyzelinui 7 centais už litrą, krosnių kurui – 5,37 centų už litrą) sumažinimą ir namų ūkių elektros energijos suvartojimui taikomo pridėtinės vertės mokesčio tarifo sumažinimą nuo 19 % iki 9 % (pažeidžiamiesiems namų ūkiams taikomas PVM papildomai sumažintas iki 5 %), o tokios išlaidas didinančios fiskalinės politikos priemonės apėmė elektros energijos tarifų padidėjimo subsidijavimą, padengusį 50–100 % padidėjimo. Siekdama įgyvendinti tą subsidijavimo priemonę, vyriausybė teikia išmokas Kipro elektros energijos administracijai, visiškai valstybės valdomam subjektui. Komisijos vertinimu, 2022 m. visų tų priemonių grynosios biudžeto išlaidos sudarys 0,7 % BVP. Valdžios sektoriaus balansui poveikį taip pat daro iš Ukrainos perkeltų asmenų laikinosios apsaugos teikimo biudžeto išlaidos, kurios, kaip apskaičiuota, 2022 m. sudarė 0,1 % BVP. Be to, apskaičiuotosios su COVID-19 krize susijusių laikinų neatidėliotinių priemonių išlaidos 2022 m. sumažėjo iki 0,3 % BVP, palyginti su 2,9 % 2021 m.;
- (15) 2021 m. birželio 18 d. Taryba rekomendavo Kiprui 2022 m.⁷ išlaikyti remiamojo pobūdžio fiskalinės politikos kryptį, įskaitant Priemonės suteiktą postūmį, ir išlaikyti nacionalinėmis lėšomis finansuojamas investicijas.

⁷ 2021 m. birželio 18 d. Tarybos rekomendacija, kurioje pateikiama Tarybos nuomonė dėl 2021 m. Kipro stabilumo programos (OL C 304, 2021 7 29, p. 58).

- (16) remiantis Komisijos skaičiavimais, 2022 m. fiskalinės politikos kryptis⁸ buvo neutrali – tai buvo tinkama atsižvelgiant į aukštą infliaciją. Kaip rekomendavo Taryba, Kipras toliau rėmė ekonomikos atsigavimą vykdydamas pagal Priemonę finansuojamas investicijas. Priemonės dotacijomis ir kitų Sąjungos fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2022 m. sudarė 1,4 % BVP (2021 m. – 1,6 % BVP). Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų Sąjungos fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2022 m. sumažėjo, nes prasidėjo naujas kitų Sąjungos fondų programavimo laikotarpis. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamos investicijos turėjo 0,1 procentinio punkto stabdomąjį poveikį fiskalinės politikos kryptčiai⁹. Todėl Kipras neišlaikė nacionalinėmis lėšomis finansuojamų investicijų, o tai neatitinka Tarybos rekomendacijos. Be to, nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus naujas pajamų priemones) augimo poveikis fiskalinės politikos kryptčiai buvo neutralus. Todėl Kipras pakankamai kontroliavo nacionalinėmis lėšomis finansuojamų einamųjų išlaidų augimą;
- (17) makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos 2023 m. stabilumo programoje pateiktos biudžeto projekcijos, yra palankesnis nei Komisijos 2023 m. pavasario prognozė dėl 2023 m., o vėlesniu laikotarpiu ją atitinka. Vyriausybė prognozuoja, kad realusis BVP 2023 m. išaugs 2,8 %, o 2024 m. – 3,0 %. Tuo tarpu Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2023 m. realiojo BVP augimas bus mažesnis – 2,3 %, o 2024 m. – 2,7 %, daugiausia dėl mažesnio vidaus paklausos poveikio augimui;

⁸ Fiskalinės politikos kryptis vertinama kaip pirminių išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones), išskyrus su COVID-19 krize susijusias laikinas neatidėliotinas priemones, bet įskaitant Priemonės ir kitų Sąjungos fondų negražintina parama (dotacijomis) finansuojamas išlaidas, pokytis, palyginti su vidutinės trukmės potencialiu augimu. Daugiau informacijos pateikta fiskalinės statistikos lentelių 1 langelyje.

⁹ Kitos nacionalinėmis lėšomis finansuojamos kapitalo išlaidos turėjo 0,2 procentinio punkto BVP skatinamąjį poveikį.

- (18) 2023 m. stabilumo programoje vyriausybė numato, kad valdžios sektoriaus perteklius truputį sumažės nuo 2,1 % BVP 2022 m. iki 2,0 % BVP 2023 m. 2023 m. stabilumo programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP sumažės nuo 86,5 % 2022 m. pabaigoje iki 81,1 % 2023 m. pabaigoje. Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2023 m. valdžios sektoriaus perteklius bus 1,8 % BVP. Tai atitinka 2023 m. stabilumo programoje numatomą perteklių. Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatomas panašus valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP – 80,4 % 2023 m. pabaigoje;
- (19) numatoma, kad 2023 m. valdžios sektoriaus balansui poveikį toliau darys fiskalinės priemonės, kurių imtasi siekiant sušvelninti ekonominį ir socialinį energijos kainų kilimo poveikį. Jas sudaro priemonės, kurių taikymas pratęstas nuo 2022 m. (visų pirma akcizo kuro produktams visiems vartotojams sumažinimas ir elektros energijos tarifų padidinimo subsidijavimas). Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatoma, kad paramos priemonių grynosios biudžeto išlaidos 2023 m. sudarys 0,4 % BVP¹⁰. Neatrodo, kad dauguma 2023 m. priemonių yra orientuotos į labiausiai pažeidžiamus namų ūkius ar įmones, ir daugeliu jų nėra visiškai išsaugomas kainos signalas mažinti energijos poreikį ir didinti energijos vartojimo efektyvumą. Todėl Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje apskaičiuota, kad tikslinių paramos priemonių, į kurias reikia atsižvelgti vertinant, kaip laikomasi 2022 m. liepos 12 d. Tarybos rekomendacijos¹¹, suma 2023 m. sudarys 0,0 % BVP (palyginti su 0,1 % BVP 2022 m.).

¹⁰ Šis skaičius rodo tų priemonių, įskaitant einamųjų pajamų ir išlaidų, taip pat atitinkamais atvejais – kapitalo išlaidų priemones, poveikį metiniam biudžetui.

¹¹ 2022 m. liepos 12 d. Tarybos rekomendacija dėl 2022 m. Kipro nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2022 m. Kipro stabilumo programos (OL C 334, 2022 9 1, p. 104).

- (20) 2022 m. liepos 12 d. rekomendacijoje Taryba rekomendavo Kiprui imtis veiksmų 2023 m. užtikrinti, kad nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų augimas atitiktų bendrą neutralios politikos kryptį¹², atsižvelgiant į tolesnę laikiną ir tikslią paramą namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, ir iš Ukrainos bėgantiems žmonėms. Kipras turėtų būti pasirengęs einamąsias išlaidas pritaikyti prie kintančios situacijos. Kiprui taip pat rekomenduota didinti viešąsias investicijas į žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas, taip pat į energetinį saugumą atsižvelgiant į iniciatyvą „REPowerEU“, be kita ko, naudojantis Priemonės ir kitų Sąjungos fondų lėšomis;
- (21) Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2023 m. fiskalinės politikos kryptis bus iš esmės neutrali (–0,1 % BVP). Prieš tai, 2022 m., fiskalinės politikos kryptis buvo neutrali (0,0 % BVP). Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones) augimo poveikis fiskalinės politikos kryptčiai 2023 m. turėtų būti neutralus – 0,0 % BVP. Tai apima 0,1 % BVP mažesnes tikslinių paramos priemonių namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, išlaidas. Apibendrinant, prognozuojamas nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų augimas atitinka 2022 m. liepos 12 d. Tarybos rekomendaciją. Numatoma, kad Priemonės dotacijomis ir kitų Sąjungos fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2023 m. sudarys 0,8 % BVP, o nacionalinėmis lėšomis finansuojamų investicijų skatinamasis poveikis fiskalinės politikos kryptčiai turėtų sudaryti 0,8 procentinio punkto¹³. Todėl Kipras planuoja finansuoti papildomas investicijas pasinaudodamas Priemonės ir kitų Sąjungos fondų lėšomis, taip pat, kaip numatoma, išlaikys nacionalinėmis lėšomis finansuojamas investicijas. Jis planuoja finansuoti viešąsias investicijas į žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas, taip pat energetinį saugumą, pavyzdžiui, Kipro elektros energijos rinkos valdymo sistemą, naujų efektyviai energiją vartojančių pastatų, įskaitant naują psichikos sveikatos ligoninę, statybą, mokyklų energijos vartojimo efektyvumo didinimą ir Nikosijos bei Larnakos regionų aprūpinimo vandeniu saugumo didinimą statant rezervuarą; šios investicijos iš dalies finansuojamos Priemonės ir kitų Sąjungos fondų lėšomis;

¹² Remiantis Komisijos 2023 m. pavasario prognoze, numatoma, kad Kipro vidutinės trukmės laikotarpio (10 metų) potencialios gamybos apimties augimo vidurkis, naudojamas fiskalinės politikos kryptčiai įvertinti, nominaliąja verte bus 8,2 %.

¹³ Numatoma, kad kitos nacionalinėmis lėšomis finansuojamos kapitalo išlaidos turės 0,0 procentinio punkto BVP neutralų poveikį.

- (22) 2023 m. stabilumo programoje numatoma, kad 2024 m. valdžios sektoriaus perteklius padidės iki 2,3 % BVP. 2024 m. padidėjimas daugiausia atspindi socialinio draudimo įmokų padidėjimą nuo 2024 m. sausio 1 d. 2023 m. stabilumo programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP 2024 m. pabaigoje sumažės iki 72,9 %. Remiantis iki galutinio prognozės parengimo termino turėta informacija apie politikos priemones, Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2024 m. valdžios sektoriaus perteklius sudarys 2,1 % BVP. Tai atitinka 2023 m. stabilumo programoje numatomą perteklių. Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatomas valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP panašus: 72,5 % 2024 m. pabaigoje;
- (23) stabilumo programoje numatyta 2024 m. laipsniškai panaikinti visas energijos paramos priemones. Komisija taip pat daro prielaidą, kad 2024 m. energijos paramos priemonės bus visiškai panaikintos. Tai grindžiama prielaida, kad energijos kainos nepradės vėl didėti;
- (24) programoje Kipras planuoja vidutinės trukmės biudžeto tikslą, kuris yra 0,0 % BVP struktūrinis biudžeto balansas, pasiekti 2023 m. ir jį išlaikyti visą likusį programos laikotarpį. Remiantis Komisijos 2023 m. pavasario prognoze, numatoma, kad struktūrinis balansas 2023 ir 2024 m. bus atitinkamai +0,9 ir +1,3 % BVP, taigi viršys vidutinės trukmės biudžeto tikslą. Apdairi fiskalinė politika 2024 m. taip pat padės sustiprinti išorės poziciją;
- (25) darant prielaidą, kad politika nesikeis, Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2024 m. grynosios nacionalinėmis lėšomis finansuojamos pirminės išlaidos¹⁴ padidės 3,6 %;
- (26) remiantis 2023 m. stabilumo programa, valstybės investicijos turėtų sumažėti nuo 3,0 % BVP 2023 m. iki 2,8 % BVP 2024 m. Mažesnės investicijos atspindi pastovų nominaliųjų investicijų lygį esant didesniam BVP;

¹⁴ Grynosios pirminės išlaidos apibrėžiamos kaip nacionalinėmis lėšomis finansuojamos išlaidos, atėmus diskrecines pajamų priemones ir neįskaitant palūkanų išlaidų bei ciklinių nedarbo išlaidų.

- (27) 2023 m. stabilumo programoje išdėstyta vidutinės trukmės fiskalinė kryptis iki 2026 m. 2023 m. stabilumo programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus perteklius 2025 m. išliks pastovus – 2,3 % BVP ir iki 2026 m. padidės iki 2,4 %. Todėl planuojama, kad valdžios sektoriaus balansas per programos laikotarpį atitiks atitinkamą Sutartyje nustatytą pamatinę vertę. 2023 m. stabilumo programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP sumažės nuo 72,9 % 2024 m. pabaigoje iki 60,1 % iki 2026 m. pabaigos;
- (28) pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnio 3 dalies b punktą ir to reglamento V priedo 2.2 kriterijų, į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įtraukta daug viena kitą papildančių reformų ir investicijų, kurios turi būti įgyvendintos iki 2026 m. Kipro ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planas yra įgyvendinamas, nors ir kyla tam tikro vėlavimo rizika. Kipras pateikė vieną mokėjimo prašymą, atitinkantį 14 ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano tarpines reikšmes, o bendra išmoka siekė 85 mln. EUR. Kipro ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planas yra palyginti didelis ir sudėtingas. Siekiant kuo labiau sumažinti vėlavimo riziką, labai svarbu užtikrinti tvirtą ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano valdymą ir nuolatinę stebėseną. Tikimasi, kad Kipro ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planas bus peržiūrėtas ir į jį bus įtrauktos „REPowerEU“ priemonės, taip pat atsižvelgta į sumažintą didžiausią finansinį įnašą. Į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą greitai įtraukus naują skyrių „REPowerEU“ bus sudarytos sąlygos finansuoti papildomas reformas ir investicijas, kuriomis remiamas Kipro strateginių tikslų energetikos ir žaliosios pertvarkos srityse įgyvendinimas. Siekiant sėkmingai įgyvendinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, taip pat kitą plane nenumatytą ekonominę ir užimtumo politiką, kad būtų užtikrinta plati atsakomybė už bendrą politinę darbotvarkę, tebėra svarbus sistemingas ir veiksmingas vietos ir regionų valdžios institucijų, socialinių partnerių ir kitų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas;

- (29) 2022 m. Komisija patvirtino visus Kipro sanglaudos politikos programavimo dokumentus. Kad Kipre būtų įgyvendinamos žalioji ir skaitmeninė pertvarkos, didinamas ekonominis ir socialinis atsparumas ir vykėtų darnus teritorinis vystymasis, labai svarbu sanglaudos politikos programas įgyvendinti sparčiai, užtikrinant papildomumą ir sinergiją su ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planu, įskaitant skyrių „REPowerEU“;
- (30) be ekonominių ir socialinių uždavinių, kurie sprendžiami ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planu ir sanglaudos politikos programomis, Kiprui kyla tam tikrų papildomų uždavinių, susijusių su verslo aplinka, visų pirma su valstybės valdomų subjektų valdymu, atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimu, elektros tinklo atnaujinimu ir modernizavimu, energetikos tinklų jungtimis, energijos vartojimo efektyvumu, darniu transportu ir žaliajai pertvarkai reikalingais įgūdžiais;

(31) valdymo sistemoje yra spragų, susijusių su tarptautiniais standartais, pvz., EBPO gairėmis dėl valstybės valdomų įmonių valdymo ir Pasaulio banko priemonių rinkiniu dėl valstybės valdomų įmonių valdymo. Visų pirma valstybės valdomų įmonių veiksmingumą ir efektyvumą padidintų didesnis skaidrumas ir didesnė atskaitomybė už finansinius rezultatus ir viešuosius tikslus, taip pat geriausios praktikos taikymas, pavyzdžiui, nuopelnais grindžiamo ir skaidraus skyrimo į valstybės valdomų įmonių valdymo organus procesas. Dabartinę padėtį taip pat pagerintų valstybės valdomų įmonių nuosavybės funkcijos perkėlimas iš į politiką orientuotų šakinių ministerijų į specialią centrinę įstaigą arba bent jau centralizuoto stebėsenos padalinio finansų ministerijoje įkūrimas. Geresnis valdymas padėtų užtikrinti, kad valstybės valdomų įmonių pagrindiniai viešųjų investicijų projektai būtų užbaigti laiku, o tai savo ruožtu sudarytų palankesnes sąlygas žaliajai ir skaitmeninei pertvarkai. Imantis su valstybės valdomomis įmonėmis susijusių veiksmų, valdymas Kipre taptų veiksmingesnis, o rinka būtų teisingesnė ir skaidresnė vietos ir užsienio įmonėms. Tokie veiksmai atitiktų ilgalaikės Kipro strategijos tikslus ir veiksmų planą, kuriuo ši strategija grindžiama (iniciatyvos sritis „Modernizuoti pusiau valstybės organizacijas ir kurti tinkamas paskatas inovacijoms ir veiksmingumui“). Valstybės valdomų įmonių valdymui gerinti skirta politika taip pat gali padėti didinti viešojo sektoriaus veiksmingumą. Kipras paprašė Tarptautinio valiutos fondo techninės pagalbos valstybės valdomų įmonių valdymui;

(32) visas Kipro atsinaujinančiųjų energijos išteklių potencialas galėtų būti dar labiau išnaudotas, visų pirma toliau investuojant į elektros tinklo atnaujinimą bei modernizavimą ir renkantis energijos kaupimo tinkle įrenginius. Elektros energijos pirkimo sutartys ir sutartys dėl kainų skirtumų gali būti tinkamos ekonominės priemonės atsinaujinančiųjų energijos išteklių plėtrai paspartinti. Šiuo metu Kipre dujos nenaudojamos, nors nafta sudaro 83,2 % viso energijos rūšių derinio. Atsižvelgiant į pasaulio rinkose labai svyruojančias energijos kainas, Kipro ekonomikos tvarumui išlaikyti labai svarbu mažinti didelę priklausomybę nuo naftos, o Kipras ją visą importuoja. Siekiant įvairinti energijos tiekimą ir mažinti priklausomybę nuo importo, Kiprui būtų naudingos elektros tinklų jungtys ir atsinaujinančiųjų energijos išteklių plėtra, taip pat naujos investicijos į infrastruktūrą ir tinklus. Be to, siekiant pažaboti energijos vartojimo augimą, energijos vartojimo efektyvumo politiką būtų galima išplėsti, o jos įgyvendinimą paspartinti. Taip pat tikimasi, kad energijos vartojimo efektyvumo priemonės padės spręsti didelės energijos nepriteklių patiriančių gyventojų dalies (19,4 % 2021 m.) problemą, be kita ko, kai tikslinga, naudojant sanglaudos politikos fondų lėšas. Kiprui būtų naudinga pereiti prie darniojo transporto. Šiuo metu sala priklauso nuo privataus transporto ir visam transporto sektoriui 2020 m. teko 21 % viso išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio, o elektrinių transporto priemonių dalis pagal naujas registracijas ir įkrovimo prieigų skaičių vienai transporto priemonei yra mažiausia Sąjungoje. Kad Kipras pasiektų 55 % tikslo priemonių rinkinio tikslus, reikės didesnio užmojo mažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ir didinti atsinaujinančiųjų energijos išteklių dalį bei energijos vartojimo efektyvumą;

- (33) kliūčių pereinant prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos kyla dėl to, kad žaliajai pertvarkai esminės svarbos turinčiuose sektoriuose ir profesijose, įskaitant poveikio klimatui neutralizavimo technologijų gamybos, diegimo ir techninės priežiūros sektorius, trūksta darbo jėgos ir įgūdžių. 2022 m. trūko kelių profesijų, kurioms reikia konkrečių įgūdžių ar žinių, reikalingų žaliajai pertvarkai, darbo jėgos, o pagrindiniuose sektoriuose (pvz., statybos, gamybos) registruotas vis didesnis laisvų darbo vietų lygis. Siekiant sumažinti įgūdžių trūkumą ir skatinti įtraukti į darbo rinką bei darbo jėgos persikirstymą labai svarbu turėti aukštos kokybės švietimo ir mokymo sistemas, atitinkančias kintančius darbo rinkos poreikius, ir tikslinių kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo priemonių. Siekiant pasinaudoti neišnaudota darbo jėgos pasiūla, šios priemonės turi būti prieinamos, visų pirma fiziniams asmenims ir sektoriuose bei regionuose, kuriuos žaliaji pertvarka veikia labiausiai.
- (34) atsižvelgdama į Komisijos vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2023 m. stabilumo programą, o jos nuomonė¹⁵ atspindėta 1 rekomendacijoje;

¹⁵ Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 2 dalį ir 9 straipsnio 2 dalį.

- (35) atsižvelgdama į euro zonos valstybių narių ekonomikų glaudžias tarpusavio sąsajas ir jų kolektyvinį indėlį į ekonominės ir pinigų sąjungos veikimą, Taryba rekomendavo euro zonos valstybėms narėms, be kita ko, įgyvendinant savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, imtis šių veiksmų: i) išlaikyti skolos tvarumą ir susilaikyti nuo plačiabazės paramos visuminei paklausai 2023 m., tikslingiau orientuoti fiskalines priemones, kurių imtasi didelių energijos kainų poveikiui švelninti, ir apsvarstyti tinkamus laipsniško paramos nutraukimo būdus, kadangi energijos kainų spaudimas mažėja; ii) išlaikyti dideles viešąsias investicijas ir skatinti privačiąsias investicijas žaliajai ir skaitmeninei pertvarkoms remti; iii) remti darbo užmokesčio pokyčius, kuriais švelninamas perkamosios galios praradimas, kartu ribojant antrinį poveikį infliacijai, toliau tobulinti aktyvią darbo rinkos politiką ir spręsti įgūdžių trūkumo problemą; iv) gerinti verslo aplinką ir užtikrinti, kad energijos parama įmonėms būtų ekonomiškai efektyvi, laikina, tikslingai nukreipta gyvybingoms įmonėms ir išlaikytų žaliosios pertvarkos paskatas, ir v) išsaugoti makrofinansinį stabilumą ir stebėti rizikas, o kartu tęsti darbą siekiant baigti kurti bankų sąjungą. Kiprui skirtomis 1, 2, 3 ir 4 rekomendacijomis prisidedama prie pirmos, antros, trečios ir ketvirtos 2023 m. euro zonai skirtų rekomendacijų įgyvendinimo;
- (36) atsižvelgdama į Komisijos atliktą nuodugnią apžvalgą ir vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2023 m. nacionalinę reformų programą ir 2023 m. stabilumo programą. Jos rekomendacijos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 6 straipsnį atspindėtos 1 rekomendacijoje. 1 rekomendacijoje nurodyta politika padeda mažinti pažeidžiamumą, susijusį su privačiojo sektoriaus, valdžios sektoriaus ir išorės skola. 2 rekomendacija padeda įgyvendinti 1 rekomendaciją. 1 rekomendacijoje nurodyta politika padeda tiek naikinti disbalansą, tiek pagal 35 konstatuojamąją dalį įgyvendinti 2023 m. euro zonai skirtas rekomendacijas,

REKOMENDUOJA Kiprui 2023 ir 2024 m. imtis šių veiksmų:

1. 2023 ir 2024 m. kuo greičiau laipsniškai panaikinti galiojančias neatidėliotinas energijos paramos priemones. Jei dėl vėl padidėjusių energijos kainų reikėtų imtis naujų paramos priemonių arba toliau taikyti esamas paramos priemones, užtikrinti, kad tokiomis paramos priemonėmis būtų siekiama apsaugoti pažeidžiamus namų ūkius ir įmones, kad jos būtų fiskaliniu požiūriu prieinamos ir išlaikytų paskatas taupyti energiją. 2024 m. išlaikant patikimą fiskalinę būklę, išlaikyti nacionalinėmis lėšomis finansuojamas viešąsias investicijas ir užtikrinti veiksmingą dotacijų pagal Priemonę ir kitų Sąjungos fondų lėšų įsisavinimą, visų pirma siekiant skatinti žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas.

Sudaryti palankesnes sąlygas privačiojo sektoriaus skolos mažinimui, be kita ko, įgyvendinant veiksmingą teisės naudotis turtu atėmimo sistemą.

Laikotarpiu po 2024 m. toliau vykdyti investicijas ir reformas, kuriomis skatinamas didesnis tvarus augimas, ir išsaugoti apdairią vidutinės trukmės fiskalinę būklę.

2. Sparčiau įgyvendinti savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, be kita ko, užtikrinant tinkamus administracinius gebėjimus, ir greitai užbaigti rengti skyrių „REPowerEU“, kad būtų galima skubiai pradėti jį įgyvendinti. Tęsti spartų sanglaudos politikos programų įgyvendinimą, užtikrinant glaudų papildomumą ir sinergiją su ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planu.
3. Imtis priemonių valstybės valdomų įmonių valdymui gerinti pagal tarptautinius standartus.

4. Mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro ir įvairinti energijos tiekimą. Geriau išnaudoti visą esamą atsinaujinančiųjų energijos išteklių gamybos potencialą, paspartinti atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimą pasitelkus tinkamas ekonomines priemones ir toliau investuojant į elektros tinklo, įskaitant energijos kaupimo įrenginius, atnaujinimą ir modernizavimą. Spartinti elektros tinklų jungčių plėtrą. Išplėsti ir paspartinti energijos vartojimo efektyvumo priemones, siekiant, *inter alia*, spręsti energijos nepritekliaus problemą. Išplėsti ir paspartinti perėjimą prie darniojo transporto. Dėti daugiau politikos pastangų siekiant suteikti ir įgyti žaliajai pertvarkai reikalingų įgūdžių ir kompetencijų.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu

Pirmininkas / Pirmininkė
